

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2021-360

20.4.2021

INSR Insurance Group ASA (Tide Forsikring)

Motorvogn

Promillekjøring – total saksbehandlingstid fra kvalifisert mistanke på 13 måneder – fal. § 4-14.

Sikredes bil ble påført skader i forbindelse med en utforkjøring 10.10.18. Blodprøver tatt av sikrede etter ulykken viste at sikrede hadde en promille på 1,39. Et vitne hadde observert en mann løpe fra ulykkesstedet og ut på et jorde. Sikrede forklarte til selskapet og til politiet at bilen hadde blitt kjørt av en ukjent mann sikrede hadde truffet på byen, og at han etter ulykken hadde drukket en halv flaske vin. Tingretten fant i sak om midlertidig beslag av førerkort det overveiende sannsynlig at sikrede hadde ført bilen i beruset tilstand. Lagmannsretten forkastet sikredes anke. Selskapet mottok politidokumentene, inkludert kjennelsen fra ting- og lagmannsretten, den 19.12.18. Selskapet sendte varsel til sikrede den 14.1.19 for å informere om at det måtte vurdere om det forelå brudd på sikkerhetsforskriftene og om forsikringstilfellet var fremkalt ved grov uaktsomhet. Det var ingen aktivitet i saken fra 14.1.19 og frem til sikrede sendte selskapet en e-post den 17.10.19 og opplyste om at politiet hadde henlagt saken en måned tidligere. Selskapet ba deretter politiet sende over de endelige politidokumentene den 24.10.19, hvilket det mottok den 29.10.19. Selskapet avslo krav om erstatning den 28.1.20 under henvisning til at sikrede hadde gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd. Nemnda kom til at selskapet hadde mistet retten til å påberope fal. § 8-1 fjerde ledd, da en total saksbehandlingstid fra kvalifisert mistanke på 13 måneder, innebar at det ikke var reklamert uten ugrunnet opphold.

Saksfremstilling

Saken gjelder spørsmålet om selskapet har reklamert "uten ugrunnet opphold" ved avslag på grunn av brudd på opplysningsplikten under skadeoppgjøret etter fal. § 8-1 fjerde ledd, jf. fal. § 4-14.

Selskapet fikk den 10.10.18 beskjed om at det hadde oppstått skader på den forsikrede bilen i forbindelse med en utforkjøring. Utforkjøringen førte også til materielle skader på ulykkesstedet, herunder skader på en lysmast.

Ifølge politidokumentene var det vitner som så én person løpe fra ulykkesstedet og inn på et jorde. Politiets hundepatrulje iverksatte søk basert på vitneforklaringen, og hunden søkte opp sikrede på et jorde. Ifølge rapporten fra hundesøket fremstod det som at sikrede forsøkte å gjemme seg, da han lå på magen inne i et lite kratt.

Blodprøver tatt av sikrede den aktuelle natten viste at sikrede hadde en promille på 1,39. Sikrede forklarte til politiet i ambulansen på vei til legevakten at det ikke var han som hadde kjørt bilen, men at bilen var kjørt av en ukjent person han hadde truffet på byen.

Sikrede har i skademelding mottatt av selskapet den 22.10.18 opplyst at fører av bilen var ukjent, og at det ikke var vitner til hendelsen. På spørsmål om føreren hadde inntatt alkohol er det krysset av for "nei". Videre har sikrede oppgitt følgende:

Jeg vet ikke jeg har sovnet, må spørre sjåføren. Han løpet bort av stedet. Og jeg vet ikke hvem som er denne fyren, men prøve å finne ut.

Selskapet ba om ytterligere beskrivelser av hendelsen, og sikrede sendte den 28.10.18 følgende forklaring:

Hei nei bilen var ikke stjålet. Jeg var med venner i byen vi drikket vin. På samme sted vi møtet andre mennesker som vi ikke vet og vi var sammen den kvelden. Jeg tenkte å sove hos en vennine mine, men vi endret plan fordi noen av de menneskene ikke var full og tilbød å kjøre bilen min hjemme hos meg for en rimelig pris. Jeg spurte ham og han viste førekort. Jeg gir ham nøkler. Han kjørte min bil og andre hans venn følg ham bak for å hente ham fra et sted hvor jeg bor. Han kjører raskt og ikke profesjonelt jeg sagt stoppe flere ganger til han, kraskjet bil og løpet seg bort av bilen. Jeg skal prøve å finne ham.

Sikrede ble siktet den 29.10.18 for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. annet ledd, jf. tredje ledd, jf. fjerde ledd, jf. § 22 første ledd *"for å ha ført en motorvogn når han var påvirket av alkohol (ikke edru) eller andre berusende eller bedøvende midler"*.

Tingretten besluttet den 27.11.18 at sikredes førerkort skulle inndras frem til saken mot ham var endelig avgjort, men ikke ut over 10.10.19. Av kjennelsen fremgår det blant annet følgende:

Retten mener at det er skjellig grunn til mistanke om at siktede var sjåføren av bilen. Det vises til at siktede ikke har noen opplysninger om den alternative sjåføren, utover at det er en ukjent mann han tilfeldigvis møtte på en bar. Det fremstår lite troverdig at siktede skal ha gitt bort nøklene til bilen sin til en helt ukjent mann, for så å legge seg til å sove i baksetet på bilen. Det vises videre til at vitner på stedet kun har observert én mann, som beveget seg mot en åker. Ettersom siktede befant seg på åkeren, tilsier dette at det er siktede som er observert av vitnene. Retten legger også vekt på at tjenestehunden straks plukket opp et spor som førte til siktede, tilsynelatende uten å plukke opp spor fra andre potensielle sjåførere. Endelig viser retten til at siktede ikke synes å ha hatt særlig god grunn til hvorfor han skulle frykte de to første personene som kom til skadestedet og som skal være grunnen til at siktede valgte å gjemme seg i åkeren. Slik saken er fremlagt nå fremstår det mer sannsynlig at siktede gjemte seg i åkeren for å unngå å bli observert av vitner og/eller tatt av politiet.

Retten mener videre det er skjellig grunn til mistanke om at siktede hadde en blodalkoholpromille på 1.39 under kjøringen. Alkoholtesten som ble tatt av siktede på stedet antas å være en utåndingstest, hvor et resultat på 0,57 ikke er helt uforenlig med blodalkoholpromille på 1.39. Retten finner det videre lite troverdig at siktede skal ha drukket en halv flaske vin rett etter ulykken.

...

Sikrede anket kjennelsen til lagmannsretten, som forkastet anken den 13.12.18.

Selskapet mottok politidokumentene, inkludert kjennelsen fra ting- og lagmannsretten, den 19.12.18.

Selskapet sendte den 14.1.19 en e-post til sikrede og varslet om at selskapet vurderte avkortning av erstatningen som følge av brudd på sikkerhetsforskriftene og som følge av grov uaktsomhet.

Selskapet fikk den 15.1.19 opplyst av politiet at det skulle avholdes hovedforhandling, men at saken ikke var berammet. Selskapet informerte sikrede den 21.1.19 at han kunne hente ut bilen, men at det ikke ville utbetale erstatning før de endelige dokumentene fra politiet forelå.

I politiavhør den 16.8.19 opprettholdt sikrede forklaringen om at det var en ukjent mann som hadde kjørt bilen. Sikrede mente også at resultatet på blodprøven måtte være feil. Videre forklarte sikrede at han etter utforkjøringen hadde drukket en halv flaske vin ca. 20 meter fra bilen.

Politiet henla saken grunnet bevisets stilling den 6.9.19.

Sikrede sendte selskapet en e-post 17.10.19 og informerte om at saken var henlagt av politiet og etterlyste oppgjør i saken. Selskapet ba på nytt om politidokumenter den 24.10.19. Selskapet mottok disse 29.10.19.

Selskapet sendte et nytt varsel om mulig avkortning/avslag til sikrede den 4.12.19. Selskapet viste til at det i tillegg ville vurdere om det var gitt uriktige opplysninger under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd. Selskapet ba om sikredes tilbakemelding innen to uker. Sikrede besvarte ikke selskapets brev.

Selskapet avsto krav om erstatning den 28.1.20. Selskapet mente at det var sannsynliggjort at det var sikrede som var fører av bilen, og at han hadde ført bilen i beruset tilstand. Selskapet mente at dette gav grunnlag for å avkorte erstatningen som følge av brudd på sikkerhetsforskriftene, jf. fal. § 4-8 og som følge av at forsikringstilfellet var fremkalt ved grov uaktsomhet, jf. fal. § 4-9 annet ledd. Selskapet mente videre at sikrede hadde gitt uriktige opplysninger under skadeoppgjøret, og at det derfor var uten ansvar og kunne si opp forsikringsavtalen, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd.

Sikrede krever dekning for skadene bilen ble påført i forbindelse med utforkjøringen 10.10.18. Selskapet har ikke dokumentert at sikrede var fører av bilen, og selskapet har ikke oppfylt det strenge beviskravet for at sikrede har gitt uriktige opplysninger under skadeoppgjøret. Selskapet har uansett reklamert for sent, jf. fal. § 4-14, og dermed tapt sin innsigelse.

Skaden ble meldt 10.10.18, og avslaget er gitt 28.1.20. Den totale saksbehandlingstiden fra skaden ble meldt til endelig avslag er ca. 13 ½ måneder. Saksbehandlingen er isolert sett langt utenfor akseptabel tid etter fal. § 4-14.

Fristen starter å løpe ved "kvalifisert mistanke", jf. Rt. 2013 s. 1235. Selskapet må anses for å ha hatt kvalifisert mistanke senest ved mottaket av politidokumentene 29.10.18.

Selv om selskapet skal innrømmes saksbehandlingstid og kan avvente politiets etterforskning av saken, gjelder ikke dette ubetinget, jf. FSN-2611 og 4130. Dersom manglende informasjon fra politiet eller andre forsinket saken, må selskapet være en aktiv pådriver for å fremskaffe informasjonen, jf. LB-1997-670, LG-2000-959, jf. LH-2012-103258.

Selskapet har i perioden 14.1.19 til 24.10.19 forholdt seg passive og verken kontaktet sikrede eller politiet. Det var sikrede selv som måtte etterlyse fremdrift hos selskapet etter at saken var henlagt hos politiet.

I begjæringen av 24.10.19 til politiet ber selskapet om opplysninger om det er falt dom i saken, og om man kan få utlevert politidokumentene ifm. rettssaken. Dette viser selskapets manglende kunnskap om behandlingen hos politiet.

Saken ble henlagt av politiet den 6.9.19. Selskapet kunne dermed på et tidligere tidspunkt fått informasjon om påtaleavgjørelsen. Selskapet ville med effektiv oppfølging etter all sannsynlighet fått tilgang til alle relevante dokumenter relativt kort tid etter påtaleavgjørelsen forelå, antagelig i midten av september. Deretter kunne selskapet ha lagt en plan for en videre effektiv behandling av saken, som ville medført at avgjørelsen kunne ha foreligget langt tidligere.

Selskapet hadde tidligere sendt varsel den 14.1.19, og det var derfor ikke nødvendig med et nytt varsel den 4.12.19. Selskapet hadde dessuten nødvendig grunnlag for å ta stilling til sitt standpunkt den 4.12.19 og burde allerede på dette tidspunkt sendt det endelige avslaget.

Det må også tilleggs betydning at saken ikke er komplisert. Det er få vitner i saken, og det har ikke vært en omfattende undersøkelse hos politiet.

Selskapet har vist til ferieavvikling i romjulen som en begrunnelse for utsatt saksbehandling, jf. FinKN 2013-591. Selskapet kan ikke høres med dette, da de allerede før ferietiden hadde nok kunnskap. I vurderingen av tidsforløpet kan det i en viss utstrekning tas hensyn til ferieavvikling, men dette må vurderes konkret. Det må også tas i betraktning at den totale saksbehandlingen var svært langt, og dermed burde saken vært avsluttet raskere, jf. FinKN 2018-577.

Selskapet avviser ansvar og sier opp forsikringen pga. uredelig brudd på opplysningsplikten under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd.

Selskapet er av den oppfatning at sikrede var fører av bilen da ulykken inntraff, og at sikrede var under påvirkning av alkohol. Sikrede har dermed brutt sikkerhetsforskriftene, jf. fal. § 4-8, og fremkalt forsikringstilfelle grovt uaktsomt, jf. fal. § 4-9 annet ledd. Ved å ikke opplyse om dette kunne sikrede derfor ha fått en erstatning han ikke hadde krav på.

Selskapet har reklamert tidsnok. I praksis det lagt til grunn at selskapet kan avvente sin avgjørelse til politidokumentene/politietterforskningen er ferdigstilt, før det tar endelig standpunkt. Avslaget begrunnet med svik innebærer alvorlige beskyldninger mot sikrede, og politidokumentene med avklaring av faktum er helt nødvendig for et forsvarlig beslutningsgrunnlag i denne saken.

Erfaringsmessig oversender politiet dokumentene til selskapet så snart dette er klart for oversendelse, det kan derfor gå noe tid før man følger opp dette, særlig da politiet opplyste at etterforskningen ikke ville være ferdig med det første. Så snart selskapet fikk kunnskap om at etterforskningen var avsluttet, ble det imidlertid sendt en ny henvendelse til politiet, og selskapet mottok politidokumentene raskt etter dette.

Selskapet er enig i at brevet av 4.12.19 ikke er fristavbrytende, men selskapet ønsket å gi sikrede en mulighet til å gi en tilbakemelding før man tok en endelig avgjørelse.

På grunn av ferieavvikling i romjulen ble det ikke sendt endelig avslag før senere i januar. Fellesferien kan begrunne et opphold i saksbehandlingen, jf. eksempelvis FinKN 2013-591. Trekker man ifra fridagene i romjulen, har selskapet hatt en saksbehandlingstid tilnærmet to måneder fra det fikk nødvendig kunnskap om faktum og frem til avslaget gis. Dette må aksepteres.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet kan avslå ansvar pga. uredelig brudd på opplysningsplikten under skadeoppgjøret, herunder om selskapet har reklamert for sent, jf. fal. § 4-14.

Etter fal. § 4-14 skal selskapet reklamere uten ugrunnet opphold etter at det fikk kunnskap om det forhold som gjør at bestemmelsen om avslag på krav om erstatning kan anvendes. Ifølge Rt. 2013 s. 1235 begynner tidsfristen å løpe når selskapet har kvalifisert mistanke om disse forholdene.

Selskapet fikk melding om forsikringstilfellet den 10.10.18. Sikrede opplyste i skademeldingen mottatt av selskapet 28.10.18 at føreren av bilen var ukjent, og krysset av for "nei" på spørsmål om fører av bilen hadde inntatt alkohol.

Blodprøvene tatt av sikrede etter hendelsen viste at sikrede hadde en promille på 1,39. Tingretten og lagmannsretten fant i kjennelse av henholdsvis 27.11.18 og 13.12.18 at det var skjellig grunn til mistanke om at sikrede var sjåføren av bilen, og at han hadde ført bilen i ruspåvirket tilstand. Det følger av Rt. 2013 s. 1235 avsnitt 78 at selskapet hvis det har kunnskap om at det strafferettslig er "skjellig grunn" til mistanke også må regnes for å ha "kvalifisert mistanke" om disse forholdene.

Nemnda har forstått det slik at selskapet mottok politidokumentene, inkludert de to kjennelsene, den 19.12.18. Ut fra opplysningene i disse dokumentene må selskapet regnes for å ha kvalifisert

mistanke om at sikrede ga uriktige opplysninger i skademeldingen ved mottaket av politidokumentene. Utgangspunktet for fristen var derfor 19.12.18.

Spørsmålet blir deretter om selskapets avslag av 20.1.20 er gitt "uten ugrunnet opphold". Dette gir en saksbehandlingstid på ca. ett år og én måned.

Fristens lengde beskrives ikke nærmere i lovens bestemmelse, men NOU 1987:24 s. 104 sier:

Selskapet må få en rimelig, kort tid til å vurdere om det vil påberope seg et forutsetningsbrudd som det er blitt kjent med.

NOU 1983:56 s. 96 sier videre at det ikke:

er nødvendig med noen øyeblikkelig reaksjon. Selskapet har anledning til å bruke den tid som etter omstendighetene er nødvendig for å ta standpunkt til avkortningsspørsmålet, men heller ikke mer.

I Rt. 2013 s. 1235 uttaler Høyesterett at:

Et avslag om svik innebærer en svært alvorlig beskyldning mot forsikringstakeren. Dette nødvendiggjør et forsvarlig beslutningsgrunnlag som kan være tidskrevende å få frem. Bestemmelsen i § 4-14 første ledd siste punktum om at selskapet samtidig med reklamasjonen skal orientere om adgangen til å kreve nemndsbehandling, bærer da også tydelig bud om at det "standpunkt" forsikringstakeren skal ha beskjed om, må ha en slik kvalitet at det tåler etterprøving. Hvorvidt selskapet har benyttet for lang tid til å ta standpunkt – altså et ugrunnet opphold – må vurderes på denne bakgrunn.

Nemndspraksis har gjennomgående akseptert en total saksbehandlingstid på to–tre måneder fra mottak av skademelding, til avslaget foreligger, se eksempelvis FinKN 2017-525. Lenger saksbehandlingstid kan aksepteres hvis det er kontinuerlig aktivitet i saken og de undersøkelsene som foretas må regnes som nødvendige for å avklare avslagsgrunnen nære. Derimot godtas ikke ubegrunnede opphold i saksbehandlingen, jf. FinKN 2018-631 og 2018-577 (begge med 2 ½ måned opphold uten begrunnelse).

I nærværende sak er avslaget gitt over femten måneder etter at selskapet mottok melding om utforkjøringen, og over tretten måneder etter at selskapet må anses for å ha fått kvalifisert mistanke. I henhold til nemndspraksis er dette så lang tid at det krever en forklaring, jf. eksempelvis FinKN 2020-85.

Selskapet sendte varsel til sikrede den 14.1.19 for å informere om at det måtte vurdere om det forelå brudd på sikkerhetsforskriftene og om forsikringstilfellet var fremkalt ved grov uaktsomhet. Selskapet viste til at det ønsket å avvente utfallet av rettssaken før det tok stilling til sin erstatningsplikt, og at det vil komme tilbake til sikrede med en mer utfyllende redegjørelse når det hadde fått nødvendig informasjon.

Nemnda forstår det slik at partene er enige om at varslene sendt 14.1.19 og 14.12.19 ikke er fristavbrytende.

Etter det opplyste er det ingen aktivitet i saken fra 14.1.19 og frem til sikrede sendte selskapet en e-post den 17.10.19 og opplyste om at politiet hadde henlagt saken en måned tidligere. Selskapet ba deretter politiet sende over politidokumentene på nytt den 24.10.19, hvilket det mottok den 29.10.19.

I retts- og nemndspraksis er det gjennomgående akseptert at selskapet har anledning til å avvente politietterforskning, og i enkelte saker en rettskraftig dom, jf. Rt. 2013 s. 1235 og eksempelvis FinKN 2019-055. Dette må imidlertid sees i sammenheng med den tiden dette tar og selskapets muligheter for aktivitet i denne perioden. Det er ikke opplyst om aktivitet fra selskapets side fra januar 2019 til oktober 2019. Ved langvarig saksbehandling må selskapet forventes å purre for å følge sakens gang. Ved nærmere oppfølging kunne selskapet innhentet politidokumentene

relativt kort tid etter at saken ble henlagt 9.9.19. Nemnda kan ikke se at det var foretatt ytterligere etterforskingsskritt fra politiets side, utover et avhør med sikrede den 16.8.19, hvor sikrede i det vesentlige fastholdt sin tidligere forklaring. Nemnda kan heller ikke se at mottaket av politidokumentene førte til at selskapet foretok nye undersøkelser. Nemnda har videre forstått det slik at selskapet ikke hadde ytterligere aktivitet i saken fra mottaket av de endelige politidokumentene den 24.10.19 og frem til varslet sendt til sikrede 4.12.19. Avslaget ble sendt 20.1.20. Nemnda har vanskelig for å se at tidsbruken fra mottaket av de endelige politidokumentene 24.10.19 frem til 20.1.20 var "uten ugrunnet opphold" når man ser dette i sammenheng med den lange tiden som gikk frem til det fikk politidokumentene. Selskapet hadde allerede varslet sikrede om mulig bortfall av erstatning i januar. Sikrede har dermed hatt god anledning til å korrigere eventuelle feil i selskapets forståelse av sakens faktum. Sikrede hadde helt fra de innledende forklaringene til politiet fastholdt at det var en annen som kjørte bilen, og at han i hovedsak inntok alkohol i etterkant av ulykken. Det er derfor vanskelig å se noe grunnlag for at han ville endre denne forklaringen på dette tidspunkt, eller at sikrede kunne komme med nye opplysninger som kunne endret selskapets standpunkt. Nemnda kan derfor ikke se mottaket av de siste politidokumentene gjorde det nødvendig for selskapet med en ny forklaring fra sikrede. Aktiviteten i denne perioden må også sees i sammenheng med at det tok ni måneder å få politidokumentene, og at selskapet kunne ha purret på disse. Samlet sett mener nemnda at saksbehandlingstiden på 13 måneder fra kvalifisert mistanke ikke kan sies å være uten ugrunnet opphold.

Selskapet har i så fall mistet retten til å påberope fal. § 8-1 fjerde ledd.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Sikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).